Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 5ης Ιουνίου 2025 *

«Προδικαστική παραπομπή – Δημόσιες συμβάσεις – Οδηγίες 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ – Αρχή της ίσης μεταχείρισης – Υποχρέωση διαφάνειας – Δημόσια σύμβαση έργων – Κατ' αναλογία εφαρμογή σε δημόσια σύμβαση έργων, βάσει νομολογιακής ερμηνείας, κανόνων σχετικών με την εγγύηση στις συμβάσεις πωλήσεως»

Στην υπόθεση C-82/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας, Πολωνία) με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Φεβρουαρίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A.

κατά

Veolia Water Technologies sp. z o.o.,

Krüger A/S,

OTV France,

Haarslev Industries GmbH,

Warbud S.A.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Biltgen, πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του πρώτου τμήματος, A. Kumin, I. Ziemele και S. Gervasoni (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A., εκπροσωπούμενη από τους P. Celiński και Ł. Matyjas, adwokaci,

– οι Veolia Water Technologies sp. z o.o., Krüger A/S, OTV France, Haarslev Industries GmbH και Warbud S.A., εκπροσωπούμενες από τον A. Bolecki, radca prawny, και τον S. Drozd, adwokat,

– η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και την D. Lutostańska,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον L. Malferrari, τη M. Owsiany-Hornung και τον G. Wils,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Φεβρουαρίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 114).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. (στο εξής: αναθέτων φορέας), αφενός, και της Veolia Water Technologies sp. z o.o. (στο εξής: Veolia), της Krüger A/S, της OTV France, της Haarslev Industries GmbH και της Warbud S.A. (στο εξής, από κοινού: κοινοπραξία επιχειρήσεων), αφετέρου, σχετικά με την καταβολή συμβατικών ποινικών ρητρών και αποζημιώσεως λόγω πλημμελούς εκτελέσεως δημόσιας συμβάσεως έργων για τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση της μονάδας επεξεργασίας λυμάτων της Czajka (Πολωνία).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2004/17/ΕΚ

3 Κατά το άρθρο 4 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 1), το οποίο φέρει τον τίτλο «Ύδωρ»:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις ακόλουθες δραστηριότητες:

α) διάθεση ή εκμετάλλευση σταθερών δικτύων σχεδιασμένων για να παρέχουν στο κοινό υπηρεσίες στον τομέα της παραγωγής, της μεταφοράς ή της διανομής πόσιμου ύδατος, ή

β) τροφοδότηση των εν λόγω δικτύων με πόσιμο ύδωρ.

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επίσης στις συμβάσεις που συνάπτονται ή στους διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τους φορείς που ασκούν δραστηριότητα οριζόμενη στην παράγραφο 1, και τα οποία:

α) συνδέονται με έργα υδραυλικής μηχανικής, αρδευτικών ή αποστραγγιστικών έργων, εφόσον ο όγκος του ύδατος που προορίζεται για εφοδιασμό με πόσιμο ύδωρ υπερβαίνει το 20 % του συνολικού όγκου ύδατος που διατίθεται για τα εν λόγω σχέδια ή εγκαταστάσεις άρδευσης ή αποστράγγισης, ή

β) συνδέονται με την αποχέτευση ή την επεξεργασία λυμάτων.

3. Η τροφοδότηση με πόσιμο ύδωρ δικτύων που προορίζονται να παράσχουν υπηρεσίες στο κοινό από αναθέτοντα φορέα που δεν είναι αναθέτουσα αρχή δεν θεωρείται ως δραστηριότητα κατά την έννοια της παραγράφου 1, όταν:

α) η παραγωγή πόσιμου ύδατος από τον ενδιαφερόμενο φορέα γίνεται διότι η κατανάλωσή του είναι αναγκαία για την άσκηση δραστηριότητας που δεν αναφέρεται στα άρθρα 3 έως 7, και

β) η τροφοδότηση του δημόσιου δικτύου εξαρτάται μόνον από την ιδιοκατανάλωση του φορέα και δεν υπερβαίνει το 30 % της συνολικής παραγωγής πόσιμου ύδατος του φορέα, με βάση το μέσο όρο των τριών προηγουμένων ετών, συμπεριλαμβανομένου του τρέχοντος έτους.»

4 Το άρθρο 10 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αρχές για την ανάθεση των συμβάσεων», προβλέπει τα εξής:

«Οι αναθέτοντες φορείς αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια.»

5 Το άρθρο 38 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Όροι εκτέλεσης της σύμβασης», έχει ως εξής:

«Οι αναθέτοντες φορείς μπορούν να προβλέπουν ειδικούς όρους σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης, εφόσον οι όροι αυτοί είναι συμβατοί με το κοινοτικό δίκαιο και επισημαίνονται στην προκήρυξη που χρησιμοποιείται ως μέσο έναρξης διαγωνισμού ή στα έγγραφα της σύμβασης. Οι όροι υπό τους οποίους εκτελείται μια σύμβαση μπορούν ιδίως να αφορούν κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους.»

Η οδηγία 2004/18/ΕΚ

6 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας 2004/18, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αρχές που διέπουν τη σύναψη συμβάσεων»:

«Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια.»

7 Το άρθρο 12 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών», ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες, στο πλαίσιο της οδηγίας [2004/17], ανατίθενται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 3 έως 7 της εν λόγω οδηγίας και συνάπτονται για τις δραστηριότητες αυτές, ούτε στις δημόσιες συμβάσεις που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 και των άρθρων 19, 26 και 30 της οδηγίας αυτής.

Ωστόσο, η παρούσα οδηγία εξακολουθεί να εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες ανατίθενται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που ορίζονται στο άρθρο 6 της οδηγίας [2004/17] και συνάπτονται για τις δραστηριότητες αυτές, ενόσω το οικείο κράτος μέλος επικαλείται τη δυνατότητα που αναφέρεται στο άρθρο 71, δεύτερο εδάφιο της εν λόγω οδηγίας, προκειμένου να αναστείλει την εφαρμογή της.»

8 Το άρθρο 26 της οδηγίας 2004/18, το οποίο φέρει τον τίτλο «Όροι εκτέλεσης της σύμβασης», έχει ως εξής:

«Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν ειδικούς όρους σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης, με την προϋπόθεση ότι οι όροι αυτοί είναι συμβατοί με το κοινοτικό δίκαιο και ότι επισημαίνονται στην προκήρυξη διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Οι όροι που επιβάλλονται σχετικά με την εκτέλεση μιας σύμβασης μπορούν να αφορούν ιδίως κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους.»

Το πολωνικό δίκαιο

Ο αστικός κώδικας

9 Το άρθρο 353[1] του ustawa – Kodeks cywilny (νόμου περί του αστικού κώδικα), της 23ης Απριλίου 1964 (Dz. U. αριθ. 16, θέση 93), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: αστικός κώδικας), ορίζει τα εξής:

«Τα συμβαλλόμενα μέρη δύνανται να διαμορφώσουν την έννομη σχέση τους κατά την ελεύθερη βούλησή τους, εφόσον το περιεχόμενο ή ο σκοπός της δεν αντιβαίνουν στις ιδιότητες (στη φύση) της σχέσεως, στον νόμο ή στους κανόνες της κοινωνικής συμβιώσεως.»

10 Το άρθρο 581 του αστικού κώδικα, το οποίο εντάσσεται στον τίτλο του κώδικα που αφορά τη σύμβαση πωλήσεως, προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Εάν, κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του, ο παρέχων την εγγύηση παρέδωσε στον δικαιούχο της εγγύησης, αντί του ελαττωματικού πράγματος, πράγμα απαλλαγμένο από ελαττώματα, ή εάν προέβη σε ουσιώδεις διορθώσεις του πράγματος που καλύπτεται από την εγγύηση, η διάρκεια της εγγύησης αρχίζει να μετρά εκ νέου από τη στιγμή της παράδοσης του απαλλαγμένου από ελαττώματα πράγματος ή της επιστροφής του επιδιορθωμένου πράγματος. Εάν ο παρέχων την εγγύηση αντικατέστησε μέρος του πράγματος, η ανωτέρω διάταξη εφαρμόζεται αναλόγως ως προς το μέρος που αντικαταστάθηκε.»

Ο νόμος περί δημοσίων συμβάσεων

11 Κατά το άρθρο 29, παράγραφος 1, του ustawa Prawo zamówień publicznych (νόμου περί δημοσίων συμβάσεων), της 29ης Ιανουαρίου 2004 (Dz. U. του 2007, αριθ. 223, θέση 1655), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης:

«Το αντικείμενο της σύμβασης πρέπει να περιγράφεται κατά τρόπο σαφή και εξαντλητικό, με αρκούντως ακριβείς και κατανοητούς όρους, λαμβανομένων υπόψη όλων των απαιτήσεων και περιστάσεων που είναι ικανές να επηρεάσουν τη κατάρτιση της προσφοράς.»

12 Το άρθρο 36, παράγραφος 1, σημείο 16, του ίδιου νόμου, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, ορίζει τα εξής:

«Η συγγραφή υποχρεώσεων περιλαμβάνει τουλάχιστον:

[…]

16) τις ουσιώδεις για τα μέρη ρήτρες που θα περιληφθούν στη δημόσια σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί, τους γενικούς όρους της σύμβασης ή το υπόδειγμα σύμβασης, εάν η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον ανάδοχο να συνάψει μαζί της δημόσια σύμβαση με τους συγκεκριμένους όρους».

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

13 Την 1η Αυγούστου 2008, κατόπιν διαγωνισμού με ανοικτή διαδικασία, ο αναθέτων φορέας συνήψε με κοινοπραξία επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε διάφορα κράτη μέλη, επικεφαλής της οποίας ήταν η Veolia, με έδρα τη Βαρσοβία (Πολωνία), σύμβαση για τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση της μονάδας επεξεργασίας λυμάτων της Czajka. Η σύμβαση αυτή προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την κατασκευή σταθμού θερμικής επεξεργασίας ιλύος καθαρισμού λυμάτων, ο οποίος θα περιελάμβανε δύο εναλλάκτες ανακτήσιμης θερμότητας τοποθετημένους σε δύο ανεξάρτητες μεταξύ τους γραμμές αποτέφρωσης αποβλήτων. Η ημερομηνία αποπερατώσεως των εργασιών, αρχικώς ορισθείσα στις 30 Οκτωβρίου 2010, μετατέθηκε στη συνέχεια στις 30 Νοεμβρίου 2012.

14 Η εν λόγω σύμβαση περιελάμβανε έγγραφο με τίτλο «Εγγύηση ποιότητας» (στο εξής: δελτίο εγγύησης), στο οποίο αναφερόταν ότι η περίοδος ισχύος της εγγυήσεως άρχιζε από την ημερομηνία χορήγησης της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών, είχε διάρκεια 36 μηνών, και επρόκειτο να λήξει το αργότερο στις 30 Απριλίου 2015, εκτός αν ήταν αδύνατη η διενέργεια των τελικών δοκιμών και η παραλαβή λόγω περιστάσεων για τις οποίες ευθύνεται ο αντισυμβαλλόμενος.

15 Το άρθρο 6.1 του δελτίου εγγύησης προέβλεπε ότι «[ζ]ητήματα για τα οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στο παρόν δελτίο εγγύησης θα ρυθμίζονται mutatis mutandis από τις σχετικές διατάξεις του πολωνικού δικαίου και ιδίως του αστικού κώδικα». Δεν διευκρινιζόταν αν η παραπομπή αυτή στο πολωνικό δίκαιο εκτεινόταν στις διατάξεις του αστικού κώδικα σχετικά με την εγγύηση στις συμβάσεις πωλήσεως.

16 Στις 21 Μαρτίου 2013 χορηγήθηκε η βεβαίωση περάτωσης των εργασιών.

17 Στις 26 Σεπτεμβρίου 2014 ο αναθέτων φορέας κοινοποίησε στην κοινοπραξία επιχειρήσεων βλάβη που αφορούσε τον έναν από τους δύο επίμαχους εναλλάκτες ανακτήσιμης θερμότητας. Ο εν λόγω εναλλάκτης αντικαταστάθηκε βάσει του δελτίου εγγύησης και ο νέος εξοπλισμός τέθηκε σε λειτουργία στις 22 Φεβρουαρίου 2016.

18 Στις 3 Μαρτίου 2015 ο αναθέτων φορέας κοινοποίησε στην κοινοπραξία επιχειρήσεων δεύτερη βλάβη, η οποία αφορούσε τον έτερο εναλλάκτη. Ο εν λόγω εναλλάκτης αντικαταστάθηκε επίσης βάσει του δελτίου εγγύησης και ο νέος εξοπλισμός τέθηκε σε λειτουργία στις 28 Απριλίου 2016.

19 Στις 27 Νοεμβρίου 2018 ο αναθέτων φορέας κοινοποίησε νέα βλάβη στην εν λόγω κοινοπραξία επιχειρήσεων, η οποία αφορούσε, αυτή τη φορά, αμφότερους τους εναλλάκτες. Η κοινοπραξία αρνήθηκε να επισκευάσει ή να αντικαταστήσει τον εν λόγω εξοπλισμό με την αιτιολογία ότι, κατά την άποψή της, είχε λήξει η περίοδος ισχύος της εγγύησης.

20 Η διαφωνία αυτή αποτέλεσε αντικείμενο ένδικης διαφοράς ενώπιον του Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακού δικαστηρίου Βαρσοβίας, Πολωνία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την καταβολή συμβατικών ποινικών ρητρών και αποζημιώσεων εκ μέρους της κοινοπραξίας επιχειρήσεων.

21 Κατά το δικαστήριο αυτό, οι σχέσεις μεταξύ των διαδίκων διέπονται, κατ' αναλογίαν, από το άρθρο 581, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα, το οποίο αφορά την εγγύηση στις συμβάσεις πωλήσεως και προβλέπει ότι η διάρκεια της εγγύησης αρχίζει να μετρά εκ νέου από τη στιγμή της παράδοσης πράγματος απαλλαγμένου ελαττωμάτων ή της επιστροφής του επιδιορθωμένου πράγματος, οπότε, στις 27 Νοεμβρίου 2018, οι εναλλάκτες εξακολουθούσαν να καλύπτονται από

την εγγύηση, η διάρκεια της οποίας είχε αρχίσει να μετρά εκ νέου στις 22 Φεβρουαρίου και στις 28 Απριλίου 2016 αντιστοίχως. Εντούτοις, το ζήτημα αυτό αποτελεί αντικείμενο διχογνωμίας τόσο στη νομολογία των πολωνικών δικαστηρίων όσο και στη θεωρία.

22 Το εν λόγω δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι η κοινοπραξία επιχειρήσεων αμφισβητεί την εφαρμογή του άρθρου 581, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα για τον λόγο ότι η διάταξη αυτή αφορά, κατά την άποψή της, μόνον τις συμβάσεις πωλήσεως και ουδέποτε συμφωνήθηκε ότι θα διέπει, κατ' αναλογίαν, την εγγύηση στο πλαίσιο της επίμαχης συμβάσεως έργου. Κατά την κοινοπραξία επιχειρήσεων, η εφαρμογή της εν λόγω διάταξης αντιβαίνει στις αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και του ανταγωνισμού που κατοχυρώνονται στην οδηγία 2004/18 και επαναλαμβάνονται πλέον στην οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 65 και διορθωτικό ΕΕ 2016, L 135, σ. 120), καθόσον θα είχε ως αποτέλεσμα να αντιτάσσονται στην κοινοπραξία απαιτήσεις που δεν προκύπτουν σαφώς από τα έγγραφα του διαγωνισμού ή από την ισχύουσα πολωνική κανονιστική ρύθμιση, αλλά μόνον από μια αμφιλεγόμενη ερμηνεία του αστικού κώδικα.

23 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιεχόμενο, στο πλαίσιο αυτό, των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της απαγόρευσης των διακρίσεων στη νομολογία του Δικαστηρίου και, ειδικότερα, ως προς το κατά πόσον πρέπει να εφαρμοστούν στις εγγυήσεις που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της επίμαχης στην κύρια δίκη σύμβασης έργου οι εκτιμήσεις που διατυπώθηκαν στην απόφαση της 2ας Ιουνίου 2016, Pizzo (C-27/15, EU:C:2016:404). Επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι η γνώση του εθνικού δικαίου αποτελεί προϋπόθεση για τη δυνατότητα των οικείων επιχειρηματιών να καθορίσουν τις τιμές τους στο ορθό ύψος και υπογραμμίζει ότι η κατ' αναλογίαν εφαρμογή των διατάξεων του αστικού κώδικα που διέπουν την εγγύηση όσον αφορά τις συμβάσεις πωλήσεως θα μπορούσε να θέσει σε μειονεκτική θέση τους επιχειρηματίες άλλων κρατών μελών σε σχέση με τους ημεδαπούς επιχειρηματίες.

24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν οι αρχές της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και του θεμιτού ανταγωνισμού, τις οποίες μνημονεύει το άρθρο 2 της οδηγίας [2004/18] (νυν άρθρο 18, παράγραφος 1, της οδηγίας [2014/24]), την έννοια ότι αντιτίθενται σε ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας η οποία θα επέτρεπε να καθοριστεί το περιεχόμενο μιας δημόσιας σύμβασης με ανάδοχο κοινοπραξία επιχειρήσεων προερχόμενων από διαφορετικά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τρόπον ώστε να συμπεριληφθεί στη σύμβαση υποχρέωση ικανή να επηρεάσει εμμέσως την τιμή της προσφοράς που είχε υποβάλει [η εν λόγω κοινοπραξία] και μη προβλεπόμενη ρητώς στο κείμενο της σύμβασης ή στα έγγραφα του διαγωνισμού, αλλά απορρέουσα από εθνική ρύθμιση η οποία δεν έχει ευθέως εφαρμογή στην εν λόγω σύμβαση, αλλά εφαρμόζεται κατ' αναλογίαν;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

25 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, όπως επισήμανε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της επίμαχης στην κύρια δίκη συμβάσεως έργου, που αφορά την κατασκευή σταθμού θερμικής επεξεργασίας της ιλύος καθαρισμού λυμάτων, χωρεί αμφιβολία ως

προς το αν η διαφορά της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/18, στην οποία αναφέρεται η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ή στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/17.

26 Το άρθρο 12 της οδηγίας 2004/18 προβλέπει ότι η οδηγία αυτή δεν εφαρμόζεται «στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες, στο πλαίσιο της οδηγίας [2004/17], ανατίθενται από αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν μία ή περισσότερες από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα άρθρα 3 έως 7 της [τελευταίας αυτής] οδηγίας και συνάπτονται για τις δραστηριότητες αυτές». Το δε άρθρο 4 της οδηγίας 2004/17 προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία αυτή εφαρμόζεται στις συμβάσεις που αφορούν τη διάθεση ή εκμετάλλευση σταθερών δικτύων σχεδιασμένων για να παρέχουν στο κοινό υπηρεσίες στον τομέα της παραγωγής, της μεταφοράς ή της διανομής πόσιμου ύδατος.

27 Μολονότι, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της επίμαχης συμβάσεως έργου, η διαφορά της κύριας δίκης φαίνεται να εμπίπτει μάλλον στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/17 και όχι στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/18, εναπόκειται εντούτοις στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει το ζήτημα αυτό υπό το πρίσμα του συνόλου των χαρακτηριστικών της επίμαχης στην κύρια δίκη συμβάσεως και λαμβάνοντας υπόψη τη δραστηριότητα που ασκεί ο αναθέτων φορέας.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το υποβληθέν ερώτημα αφορά την ερμηνεία του άρθρου 10 της οδηγίας 2004/17, του οποίου το γράμμα είναι πανομοιότυπο με εκείνο του άρθρου 2 της οδηγίας 2004/18.

29 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας, όπως προβλέπονται στο άρθρο 10 της οδηγίας 2004/17, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στην κατ' αναλογίαν εφαρμογή επί συμβάσεως έργου, βάσει νομολογιακής ερμηνείας, διατάξεων του εθνικού δικαίου οι οποίες διέπουν την εγγύηση στις συμβάσεις πωλήσεως και των οποίων το περιεχόμενο δεν έχει ρητώς προσδιοριστεί ούτε στα έγγραφα του διαγωνισμού ούτε στη σύμβαση έργου.

30 Πρέπει εκ προοιμίου να υπομνησθεί ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης, η οποία περιλαμβάνεται στις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της Ένωσης, επιτάσσει να μην επιφυλάσσεται σε παρόμοιες καταστάσεις διαφορετική μεταχείριση, ούτε σε διαφορετικές καταστάσεις όμοια μεταχείριση, εκτός αν μια τέτοια αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Conacee, C-598/19, EU:C:2021:810, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

31 Ειδικότερα, στον τομέα του δικαίου της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων, η αρχή της ίσης μεταχείρισης, η οποία αποτελεί τη βάση των κανόνων της Ένωσης σχετικά με τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, συνεπάγεται ιδίως ότι οι προσφέροντες υποψήφιοι πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης κατά τον χρόνο προετοιμασίας των προσφορών τους και έχει ως σκοπό να ευνοήσει την ανάπτυξη υγιούς και πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που μετέχουν σε δημόσιο διαγωνισμό (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Conacee, C-598/19, EU:C:2021:810, σκέψη 37, και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Επομένως, η αρχή αυτή επιβάλλει να έχουν όλοι οι υποψήφιοι τις ίδιες ευκαιρίες κατά τη διατύπωση των όρων των προσφορών τους και συνεπάγεται, ως εκ τούτου, ότι οι προσφορές αυτές υποβάλλονται με τους ίδιους όρους για όλους τους υποψηφίους (αποφάσεις της

29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 2ας Ιουνίου 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Κατά πάγια νομολογία, η εν λόγω αρχή έχει ως αναγκαίο συμπλήρωμα την υποχρέωση διαφάνειας, η οποία έχει ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο ευνοιοκρατίας και αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής. Η υποχρέωση αυτή συνεπάγεται ότι όλοι οι όροι και οι κανόνες διεξαγωγής του διαγωνισμού πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπο ώστε, πρώτον, να παρέχουν σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια υποψηφίους τη δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο και, δεύτερον, να καθιστούν δυνατό τον εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικό έλεγχο του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την οικεία σύμβαση (πρβλ. αποφάσεις της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 111, της 2ας Ιουνίου 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, σκέψη 36, και της 4ης Απριλίου 2019, Allianz Vorsorgekasse, C-699/17, EU:C:2019:290, σκέψη 62 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

34 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το Δικαστήριο έχει, επίσης, αποφανθεί ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας, που διέπουν όλες τις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, επιτάσσουν οι ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις συμμετοχής σε διαγωνισμό, ιδίως δε οι υποχρεώσεις των υποψηφίων, να καθορίζονται σαφώς εκ των προτέρων και να δημοσιοποιούνται, έτσι ώστε οι υποψήφιοι να μπορούν να αντιληφθούν επακριβώς τις απαιτήσεις της διαδικασίας και να έχουν την πεποίθηση ότι οι ίδιες απαιτήσεις ισχύουν για όλους τους διαγωνιζομένους (απόφαση της 2ας Ιουνίου 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

35 Το άρθρο 10 της οδηγίας 2004/17 ορίζει τις απαιτήσεις αυτές, προβλέποντας ρητώς ότι οι αναθέτοντες φορείς αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια.

36 Μολονότι, όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του εν λόγω άρθρου, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας διέπουν τη διαδικασία συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, η ως άνω αρχή και η ως άνω υποχρέωση πρέπει επίσης, προκειμένου να διασφαλίζεται η πρακτική αποτελεσματικότητά τους καθώς και η επίτευξη των σκοπών που επιδιώκουν, να τηρούνται από την αναθέτουσα αρχή και κατά το στάδιο εκτελέσεως της οικείας συμβάσεως.

37 Συνακόλουθα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να τηρεί αυστηρώς τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει όχι μόνον κατά τη διαδικασία του διαγωνισμού αυτή καθεαυτήν, αλλά, γενικότερα, μέχρι το πέρας του σταδίου εκτελέσεως της οικείας συμβάσεως. Επομένως, η αναθέτουσα αρχή δεν επιτρέπεται να αλλοιώνει τη γενική οικονομία διαγωνισμού τροποποιώντας στη συνέχεια μονομερώς έναν από τους ουσιώδεις όρους του και, ειδικότερα, μια διάταξη που, αν είχε περιληφθεί στην προκήρυξη του διαγωνισμού, θα είχε ως αποτέλεσμα να υποβάλουν οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι ουσιωδώς διαφορετική προσφορά (πρβλ. απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψεις 115 και 116).

38 Συγκεκριμένα, αν επιτρεπόταν στην αναθέτουσα αρχή να τροποποιεί κατά βούληση, κατά το στάδιο της εκτελέσεως της συμβάσεως, τους ίδιους τους όρους του διαγωνισμού, χωρίς ρητή σχετική εξουσιοδότηση, θα αλλοιώνονταν οι αρχικά προβλεφθέντες όροι που διέπουν την ανάθεση της συμβάσεως (πρβλ. απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 120).

39 Μια τέτοια πρακτική θα συνεπαγόταν παραβίαση της υποχρεώσεως διαφάνειας και της αρχής της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων, δεδομένου ότι δεν θα εξασφαλίζονταν πλέον η ομοιόμορφη εφαρμογή των όρων του διαγωνισμού και η αντικειμενικότητα της διαδικασίας (πρβλ. απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 121).

40 Όσον αφορά, ειδικότερα, τη διάρκεια της εγγυήσεως και τους ουσιώδεις όρους ενεργοποίησής της, από τις σκέψεις 32 έως 39 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας τους για τον καθορισμό των οικονομικών όρων των προσφορών που υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα στοιχεία αυτά συγκαταλέγονται σε εκείνα που πρέπει να καθορίζονται σαφώς εκ των προτέρων και να δημοσιοποιούνται, προκειμένου να παρέχεται στους υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοήσουν επακριβώς τους νομικούς και οικονομικούς όρους από τους οποίους εξαρτάται η ανάθεση της επίμαχης συμβάσεως και ο τρόπος εκτελέσεώς της, και να έχουν την πεποίθηση ότι οι ίδιες απαιτήσεις ισχύουν για όλους τους διαγωνιζομένους. Τούτο ισχύει ιδίως στον τομέα των συμβάσεων έργων, στις οποίες η ενεργοποίηση της εγγυήσεως, όπως προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, μπορεί να ενέχει σημαντικό οικονομικό κίνδυνο για τον ανάδοχο της σύμβασης.

41 Επομένως, ένας ευλόγως ενημερωμένος και επιδεικνύων τη συνήθη επιμέλεια υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να προσδιορίσει, ήδη από το στάδιο του διαγωνισμού, τα γεγονότα που μπορούν, ενδεχομένως, να προκαλέσουν παράταση της διάρκειας της εγγυήσεως καθώς και την έκταση των υποχρεώσεων που μπορεί να υπέχει στο πλαίσιο της εκτελέσεως της επίμαχης συμβάσεως.

42 Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η εφαρμογή προθεσμίας ή ουσιωδών κανόνων για την ενεργοποίηση εγγυήσεως που δεν προκύπτουν ρητώς από τα έγγραφα που αφορούν τη διαδικασία του οικείου διαγωνισμού ή από την οικεία σύμβαση έργου, αλλά απορρέουν από διατάξεις μη έχουσες ευθεία εφαρμογή στη σύμβαση αυτή, το περιεχόμενο των οποίων εφαρμόζεται μόνον κατ' αναλογίαν, δυνάμει ερμηνείας του εθνικού δικαίου ή πρακτικής των εθνικών αρχών, θα ήταν ιδιαιτέρως επιζήμια για τους υποψηφίους που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος. Πράγματι, το επίπεδο γνώσεως, εκ μέρους των εν λόγω υποψηφίων, του εθνικού δικαίου και της ερμηνείας του, καθώς και της πρακτικής των εθνικών αρχών, δεν μπορεί να τεκμαίρεται ότι ταυτίζεται με το επίπεδο γνώσεως των ημεδαπών υποψηφίων (πρβλ. απόφαση της 2ας Ιουνίου 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, σκέψη 46).

43 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το δελτίο εγγύησης που περιλαμβανόταν στην επίμαχη σύμβαση έργου και δέσμευε τους αντισυμβαλλομένους της κύριας δίκης προέβλεπε ρητώς εγγύηση διάρκειας 36 μηνών, με αφετηρία την ημερομηνία χορήγησης της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών, και παρέπεμπε, όσον αφορά τα μη ρυθμιζόμενα από το εν λόγω δελτίο ζητήματα, στην εφαρμογή, mutatis mutandis, των σχετικών διατάξεων του πολωνικού δικαίου, ειδικότερα του αστικού κώδικα.

44 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εν λόγω μνεία καθιστά εφαρμοστέο στην επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση έργου το άρθρο 581, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα, περί της εγγύησης στις συμβάσεις πωλήσεως, δυνάμει του οποίου, όταν η εγγύηση έχει ενεργοποιηθεί εντός της αρχικώς προβλεφθείσας προθεσμίας, «η διάρκεια της εγγύησης αρχίζει να μετρά εκ νέου από τη στιγμή της παράδοσης του απαλλαγμένου από ελαττώματα πράγματος ή της επιστροφής του επιδιορθωμένου πράγματος».

45 Όσον αφορά τις συνέπειες που πρέπει να αντληθούν από τα στοιχεία αυτά στη διαφορά της κύριας δίκης, πρέπει να υπομνησθεί ότι, ενώ στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία στηρίζεται σε σαφή διάκριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, ο εθνικός δικαστής είναι ο μόνος αρμόδιος να διαπιστώσει και να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, καθώς και να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο, στο Δικαστήριο, αντιθέτως, απόκειται να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο τα ερμηνευτικά στοιχεία του δικαίου της Ένωσης που κρίνονται αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα στοιχεία που περιλαμβάνει η απόφαση περί παραπομπής όσον αφορά το εθνικό δίκαιο που έχει εφαρμογή στην εν λόγω διαφορά και τα πραγματικά περιστατικά που χαρακτηρίζουν τη διαφορά αυτή (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2021, Euro Box Promotion κ.λπ., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 και C-840/19, EU:C:2021:1034, σκέψη 134 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

46 Υπό το πρίσμα αυτό, επισημαίνεται ότι, κατά την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το άρθρο 581, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα περιλαμβάνεται στο τμήμα του κώδικα που αφορά τις συμβάσεις πωλήσεως και ότι από το γράμμα της διατάξεως αυτής δεν προκύπτει ότι το πεδίο εφαρμογής της εκτείνεται και στις συμβάσεις έργου, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη. Σύμφωνα με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η κατ' αναλογίαν εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως σε συμβάσεις έργων στηρίζεται σε νομολογιακή ερμηνεία και αποτελεί ζήτημα επί του οποίου τα εθνικά δικαστήρια έχουν εκφράσει αποκλίνουσες απόψεις καθώς και αντικείμενο συζητήσεων στη θεωρία.

47 Υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η οδηγία 2004/18 δεν αποκλείει κατ' αρχήν το ενδεχόμενο η προκήρυξη του διαγωνισμού ή η συγγραφή υποχρεώσεων να παραπέμπουν σε νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις ως προς ορισμένες τεχνικές προδιαγραφές, εφόσον μια τέτοια παραπομπή είναι αναπόφευκτη στην πράξη, υπό τον όρο πάντως ότι η παραπομπή αυτή συνοδεύεται από το σύνολο των συμπληρωματικών στοιχείων που απαιτεί ενδεχομένως η οδηγία (πρβλ. απόφαση της 10ης Μαΐου 2012, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, C-368/10, EU:C:2012:284, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Συναφώς, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 73 των προτάσεών του, καθοριστική είναι η προβλεψιμότητα που συνδέεται με τη γνώση της εθνικής νομοθεσίας και τον βαθμό ασφάλειας δικαίου που η νομοθεσία αυτή πρέπει να εγγυάται στους οικονομικούς φορείς στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων.

48 Λαμβανομένων όμως υπόψη των στοιχείων που μνημονεύονται στη σκέψη 46 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι παραπομπή στο εθνικό δίκαιο όπως αυτή που προβλέπει το δελτίο εγγύησης δεν είναι ικανή να παράσχει σε ευλόγως ενημερωμένο και επιδεικνύοντα τη συνήθη επιμέλεια υποψήφιο τη δυνατότητα να προσδιορίσει με επαρκή σαφήνεια, κατά το στάδιο του διαγωνισμού, ότι η ενεργοποίηση της εγγυήσεως εντός της αρχικής προθεσμίας που προβλέπει η οικεία σύμβαση μπορεί να έχει ως συνέπεια την έναρξη νέας προθεσμίας εγγυήσεως, ούτε του παρέχει, κατά μείζονα λόγο, τη δυνατότητα να προσδιορίσει τις υποχρεώσεις που μπορεί να υπέχει στο πλαίσιο της εκτελέσεως της συμβάσεως.

49 Εντούτοις, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προβεί στη σχετική εξακρίβωση, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κρίσιμες περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης, και ιδίως το κατά πόσον ήταν αρκούντως σαφές και προβλέψιμο για την κοινοπραξία επιχειρήσεων, λαμβανομένης υπόψη της εγκαταστάσεως της Veolia, επικεφαλής της κοινοπραξίας αυτής, στην Πολωνία, ότι τυγχάνει εφαρμογής στην επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση το άρθρο 581, παράγραφος 1, του αστικού κώδικα.

50 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας, όπως προβλέπονται στο άρθρο 10 της οδηγίας 2004/17, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στην κατ' αναλογίαν εφαρμογή επί συμβάσεως έργου, βάσει νομολογιακής ερμηνείας, διατάξεων του εθνικού δικαίου οι οποίες διέπουν την εγγύηση στις συμβάσεις πωλήσεως και των οποίων το περιεχόμενο δεν έχει ρητώς προσδιοριστεί ούτε στα έγγραφα του διαγωνισμού ούτε στη σύμβαση έργου, όταν δεν είναι αρκούντως σαφές και προβλέψιμο για έναν ευλόγως ενημερωμένο και επιδεικνύοντα τη συνήθη επιμέλεια υποψήφιο ότι οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας, όπως προβλέπονται στο άρθρο 10 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών,

έχουν την έννοια ότι:

αντιτίθενται στην κατ' αναλογίαν εφαρμογή επί συμβάσεως έργου, βάσει νομολογιακής ερμηνείας, διατάξεων του εθνικού δικαίου οι οποίες διέπουν την εγγύηση στις συμβάσεις πωλήσεως και των οποίων το περιεχόμενο δεν έχει ρητώς προσδιοριστεί ούτε στα έγγραφα του διαγωνισμού ούτε στη σύμβαση έργου, όταν δεν είναι αρκούντως σαφές και προβλέψιμο για έναν ευλόγως ενημερωμένο και επιδεικνύοντα τη συνήθη επιμέλεια υποψήφιο ότι οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής.

(υπογραφές)